

Rapport 2012:68

Grönegatan mellan Östra Promenaden och Österportsgatan, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kommun

Arkeologisk förundersökning 2012

Per Sarnäs

Rapport 2012:68

Grönegatan mellan Östra Promenaden och Österportsgatan, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kommun

Arkeologisk förundersökning 2012

Per Sarnäs

Fornlämningsnr: 20
Malmö stad
Malmö kommun
Skåne län

Sydsvensk Arkeologi AB

Kristianstad

Box 134

291 22 Kristianstad

Telefon (Regionmuseets växel): 044-13 58 00

Malmö

Erlandsrovägen 5

218 45 Vintrie

www.sydsvenskarkeologi.se

© 2012 Sydsvensk Arkeologi AB

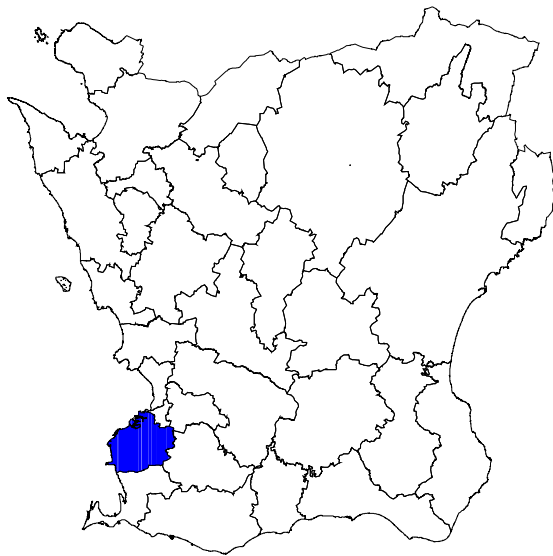
Rapport 2012:68

Omslag:Grönegatan. Foto: Per Sarnäs

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle.

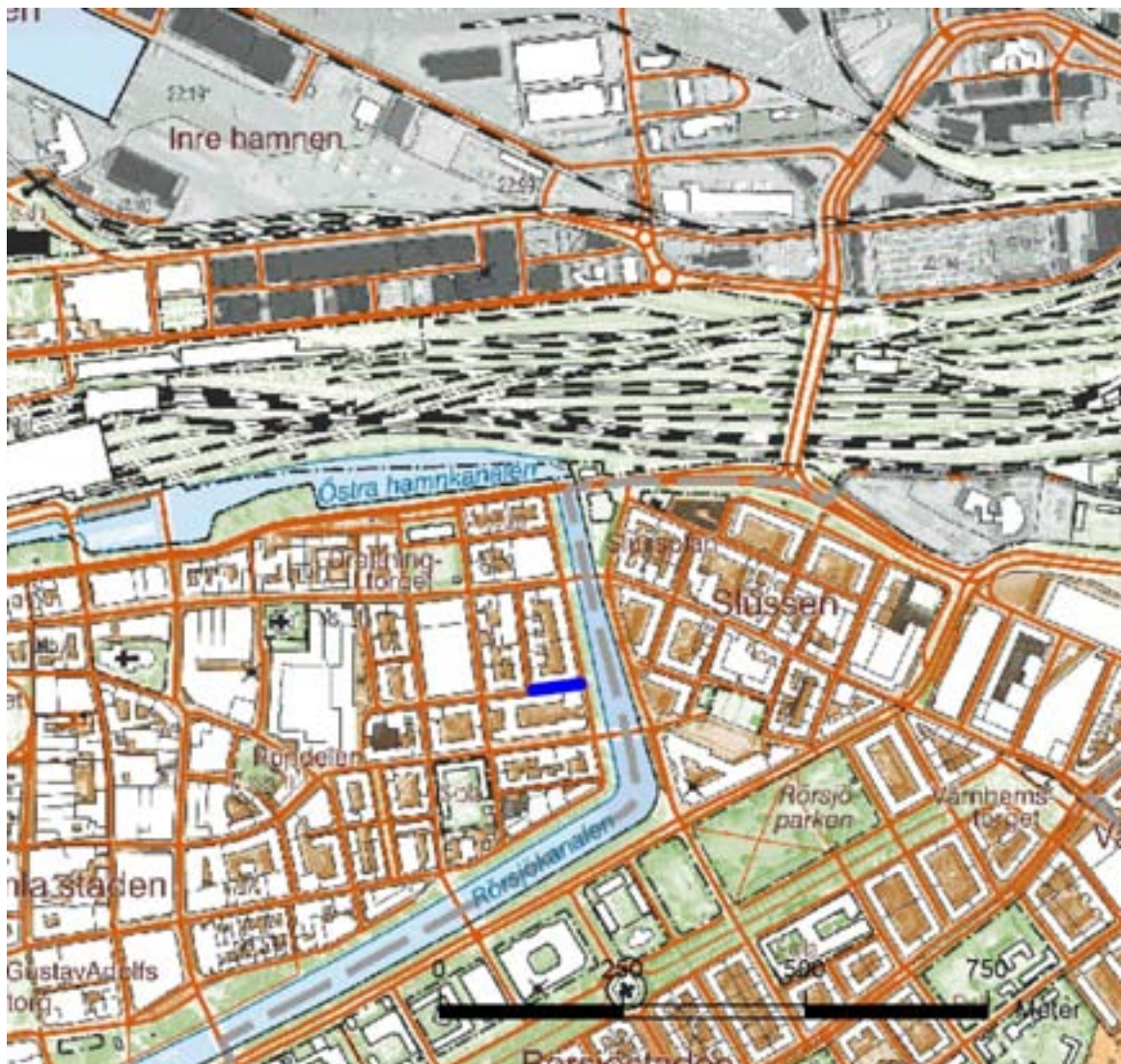
Innehåll

Inledning	5
Fornlämningsmiljö	5
Undersökningsresultat	6
Referenser	7
Administrativa uppgifter	8

Figur 1: Karta över skånes kommuner med Malmö kommun markerat med blått.

Figur 2: Karta över del av Malmö med undersökningsområdet markerat med blått.

Inledning

I samband med en nydragning av fjärrväme i Grönekatan mellan Österportsgatan och Östra Promenaden genomförde Sydsvensk Arkeologi en förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Förundersökningen motiverades av att det inom området har funnits befästningsverk och man har gjort ett antal fynd av skelett som torde kunna knytas till danskarnas stormning av Malmö 1677.

Fornlämningsmiljö

Lämningar efter de äldre stadsbegränsningarna har framkommit på flera platser i det östra stadsområdet. Den medeltida vallgraven har haft en sträckning från de östra delarna av nuvarande Drottningtorget ner mot kvarteret Höken i sydväst via de nordvästra delarna kvarteret Österport och kvarteret Jerusalem (Rosborn 1984). Den östra stadsporten, Österport, var belägen i nuvarande Östergatans sträckning, i de sydvästra delarna av det nuvarande Drottningtorget. Österport omnämns år 1435 som ”det östra porthuset” (Rosborn 1984). Under 1580-talet omnämns att det fanns två portar, vilket sannolikt innebar att det funnits ett yttre och ett inre porttorn. Anläggandet av ett bastionbaserat försvarssystem under 1600-talet innebar stora markarbeten. Bland annat flyttades Österport längre åt söder. En bro förband porten med en friliggande ravelin som i sin tur hade en bro över till dagens Östra Förstadsgatan. Bron mellan det östra porttornet och ravelinen hade en östvästlig riktning.

I kvarteret Österport 9 dokumenterades 1970 fundamentet till det yngre porttornet och delar av brofäste, bropålar och vallgrav (MHM 2396, 2675–2682; jfr. Salomonsson 1970).

I södra delen av samma kvarter (MHM 2445) framkom vallgravens västra kant som bestod av torvor genomstuckna med ekkäppar (Widholm 1970).

Lämningar efter ravelinen har också undersökts i kvarteret Utanverket (MHM 6769). Ett mindre inre dike, en vall samt den yttre vallgraven påträffades. Även här var vallen förstärkt med käppar. I vallgravens fyllning, samt vid andra undersökningar i kvarteret, tillvaratogs skelettdelar (MHM 6769; arkivrnr 10:05).

En undersökning utfördes 1983 vid bastionen Göteborg i kvarteret Höken (MHM 6568). Vid undersökningen framkom nedgrävningskanten för vallgraven och stora delar av vallgraven. Som djupast låg vallgravens botten på 2,5 m u.h. En träkonstruktion bestående av dubbla stolpar fanns vid kanten till vallgraven. Den tolkades som en förstärkning av vallen och ansågs

ha tillkommit efter krigsslutet under åren 1684–1686 (Siech 1992).

En annan undersöknings företogs 1988–1989 vid bastionen Kalmar i kvarteret Storken (MHM 7202). Resultaten blev liknande de vid bastionen Göteborg. Vallgravskanten var här uppbyggd av torvor och pålar begränsade delar av vallgraven. Fyllningen i vallgraven bestod av torv och humös sand och bottenivån var ca 2 m u.h. (Björhem 1992).

Vid en arkeologisk förundersökning 2006 i Kv. Sågen framkom lämningar efter vallgraven som anlades under andra hälften av 1600-talet och ekpålar efter en bro som gick mellan det yngre Österport och en ravelin. Dendrokronologiska analyser från fyra av ekpålarna visar att bron sannolikt konstruerades i slutet av 1660-talet (Ingwald 2007).

Sammantaget har framförallt uppbyggda befästningselement och vallgravens kanter undersökts. Det är därför dåligt känt hur mitten av vallgraven varit konstruerad.

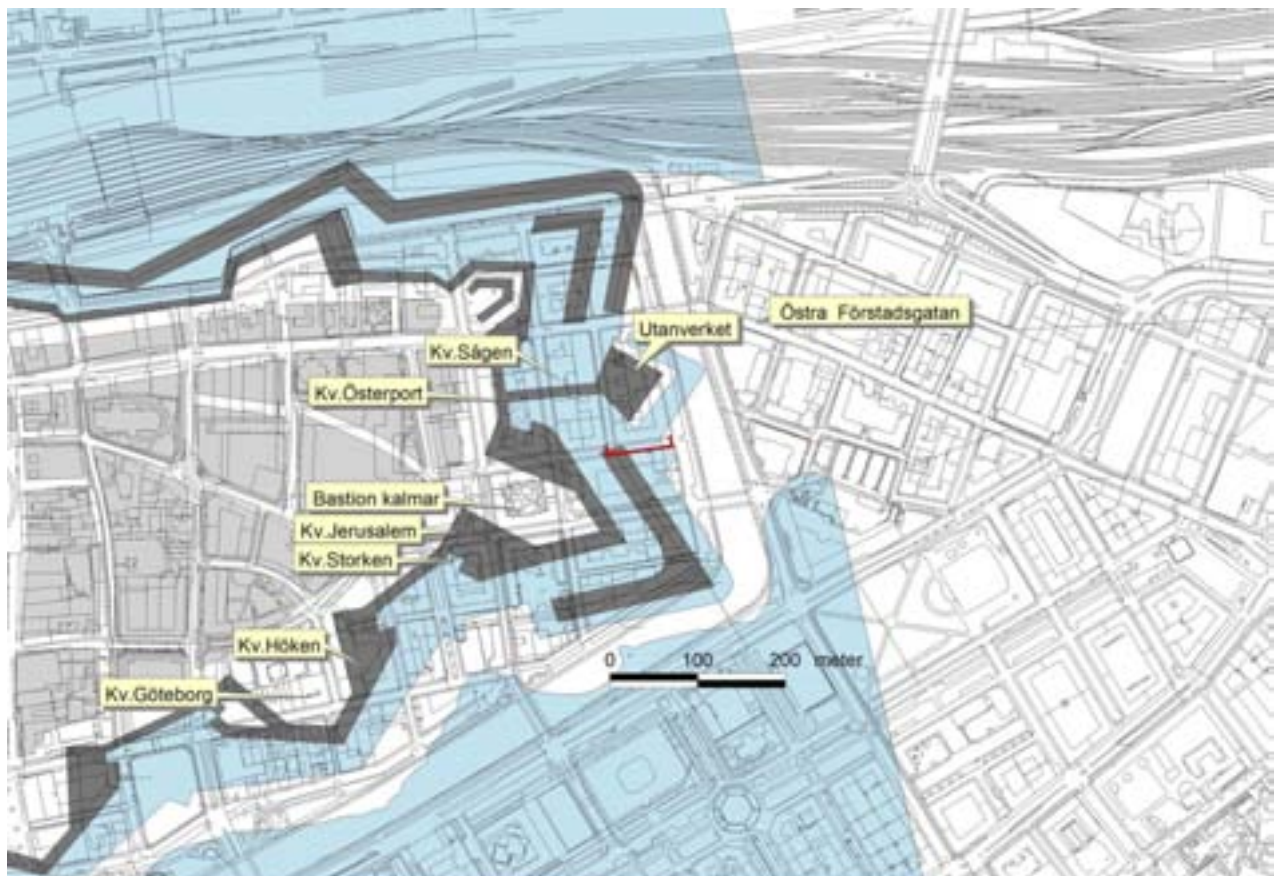

Figur 3: Ledningarna drogs i ett äldre ledningsschakt

Undersökningsresultat

Ledningsarbetet berörde endast ett befintligt ledningsschakt varför inget av antikvariskt intresse framkom.

Figur 4: Isbergs karta över Malmö 1720 som överlägg på Malmö stads primärkarta. Schaktets läge är markerat med rött. Mörkt grå partier är befästningsverken som rivs under 1800-talet.

Referenser

- Björhem, Berit. 1992. Kv Storcken – ytterligare en undersökt del av 1600-talets befästningsverk. I: Ödman, Chatarina (red.) *Arkeologi i Malmö. En presentation av ett antal undersökningar utförda under 1980-talet*. Rapport nr 4. Stadsantikvariska avdelningen. Malmö Museer. Malmö.
- Ingwald, J. 2007. Kv. Sågen 3–4. Undersökning av en vallgrav och lämningar efter en bro inom fornlämning 20. Rapport 2007:007. Malmö Kulturmiljö.
- Rosborn, Sven. 1984. Malmö. Den medeltida staden och dess omland. *Rapport Medeltidsstaden 67*. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer. Stockholm.
- Salomonsson, Bengt. 1970. Om stadens vallar och gravar. *Kring Malmöhus 1970*. Malmö.
- Siech, Suzanne. 1992. Kv Höken – en befäst del av det gamla Malmö. I: Ödman, Chatarina (red.) *Arkeologi i Malmö. En presentation av ett antal undersökningar utförda under 1980-talet*. Rapport nr 4. Stadsantikvariska avdelningen. Malmö Museer. Malmö.
- Widholm, Dag. 1970. Rapport över arkeologisk undersökning å tomt nr 4a och 4c, kvarter nr 9 Österport, malmö stad, Skåne, 19 januari – 20 februari 1970.

Administrativa uppgifter

Sydsvensk Arkeologi AB dnr:	120066
Länsstyrelsen i Skåne dnr:	431-19612-12
Datum för beslut:	2012-09-11
Projektnummer:	120066
Län:	Skåne
Kommun:	Malmö
Socken:	Malmö
Fastighet:	Grönegatan
Läge:	Ekonomiska kartan, blad 2C:23
Koordinatsystem:	Sweref 99 TM
X koordinat:	6164102
Y koordinat:	374771
Höjdsystem:	—
M ö.h.	—
Fältarbetstid:	2012-09-13–2012-09-25
Antal arbetsdagar:	2
Antal arkeologtimmar:	2
Antal maskintimmar :	—
Exploateringsyta:	—
Undersökt yta:	—
Platschef:	Per Sarnäs
Personal:	—
Projektgrupp:	—
Underkonsulter:	—
Uppdragsgivare:	E ON Värme Sverige AB
Tidigare undersökningar:	—
Fynd:	—
Dokumentationsmaterial:	Malmö Museer, arkivnummer G18:03
Kostnader:	9 683:-

Sydsvensk Arkeologi AB

Rapporter 2012

1. Fastigheten Kristianstad 4:4, Kristianstad stad, FU 2011, Christer Carlsson
2. Innerstaden 1:14 – Södergatan, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kommun, FU 2011, Ingrid Gustin
3. Skanörs kyrka och kyrkogård, Skanör med Falsterbo socken, Vellinge kommun, FU 2004 och 2005, Lars Salminen & Ingrid Gustin
4. Stallbyggnad vid Ugerups säteri, Köpinge socken, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
5. Invändiga arbeten i Vä kyrka, Vä socken, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
6. Husbyggnation inom fastigheten 61:113, Gualöv socken, Bromölla kommun, SU 2011, Christer Carlsson
7. Öllsjö 67:1, Skepparslöv socken, Kristianstad kommun, AU 2011, Ylva Wickberg
8. Skanör 40:12, Vellinge kn, FU 2011, Per Sarnäs
9. Provgropar inom Kristianstad 4.4, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, FU 2011, Christer Carlsson
10. Vintrie Park – område C1. Fastighet Vintrie 20:1, Bunkeflo socken, Malmö kommun, FU 2011. Kristian Brink
11. Fastigheten Kristian IV, Rådhuset, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, SU 2011, Christer Carlsson
12. VA-ledningar i Järnvägsgatan m.fl., Ängelholm, Ängelholms kommun, FU 2011, Jan Kockum
13. Sankt Gertrud 4, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kommun, FU 2012, Per Sarnäs
14. Kabeldragning vid Östra Centrum, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
15. Borgeby 16:8. Ny maskinhall 2011, Lomma kommun, FU&SU 2010-2011, Lars Salminen
16. Rödragning inom Kristianstad 93:1, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
17. Tygelsjö 76:1. Tygelsjö socken, Malmö kommun. FU 2011, Joakim Frejd
18. Kvarteret Minerva 24, Helsingborgs stad, Helsingborgs kommun. FU, schaktövervakning, 2012. Thomas Linderöth
19. Dösemarken – Limhamn 155:501, Malmö 126 & 129, Hyllie sn, Malmö Stad, Skåne, SU 2010. Åsa Berggren & Kristian Brink
20. Degeberga 26:3, Degeberga socken, Skåne, SU 2011. Tony Björk & Ylva Wickberg
21. Fjärrvärme i Vallgatan, Gamla Skeppsbron och Snidaregatan i Åhus, Åhus stad, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
22. Husie 172:123, Husie socken, Malmö kommun. SU 2011. Joakim Frejd.
23. Stävie kyrkogård, Stävie socken, Kävlinge kommun. FU 2009. Therese Ohlsson.
24. Stjärnan 1, Malmö stad, Malmö kommun. FU 2011. Therese Ohlsson.
25. Uranienborg. S:t Ibb socken, Landskrona kommun. FU 2003. Therese Ohlsson.
26. Örja 1118, 11:1. Örja socken, Landskrona kommun. FU 2003. Lars Salminen och Therese Ohlsson.
27. Husvik. S:t Ibb socken, Landskrona kommun. FU 2003. Therese Ohlsson.
28. Yngsjö 295:2 m.fl. Åhus socken, Kristianstad kommun. AU 2012. Thomas Linderöth.
29. Limhamn 155:355 m.fl. Område 1, Bunkeflo 24:1, Hyllie socken, Malmö kommun. AU 2012. Kristian Brink.
30. Västra Klagstorp 56:1. Västra Klagstorps socken, Malmö kommun. FU 2012. Therese Ohlsson.
31. Byte av elanläggningar i Sövde kyrka. Arkeologisk förundersökning, schaktövervakning 2012. Fornlämning 65, Sövde socken, Sjöbo kommun. Thomas Linderöth.
32. Kv. Gamla staden 8:8, Mariakyrkan. Arkeologisk förundersökning, schaktningsövervakning 2012. Fornlämning RAÄ 42, Helsingborgs stad, Helsingborgs kommun. Thomas Linderöth.
33. Härlöv 50-53, Kristianstad sn, Kristianstad kommun. SU 2010-2011. Ylva Wickberg.
34. Jörgen Kristoffersen 6, Kristianstad stad, Kristianstad kommun. FU 2012. Christer Carlsson.
35. Vattentornsvägen & Västra Boulevarden. Kristianstad stad, Kristianstad kommun. FU 2012. Christer Carlsson.
36. Kv. Möbelsnickaren 9. Åhus stad, Kristianstad kommun. FU 2011. Jan Kockum & Christer Carlsson.
37. Stora Hammar 6:30, 16:136 & 16:137. Stora Hammar sn, Vellinge kn. AU 2012. Per Sarnäs.
38. Kristianstad 4:4 och 4:18, Kristianstad stad, Kristianstad kommun. FU 2012. Ylva Wickberg.
39. Klagstorp 56:1, fornlämning nr 18, Västra Klagstorp socken, Malmö kommun. FU 2012. Thomas Linderöth.
40. Åsumtorp 54:30 m fl. Kristianstad sn, Kristianstad kn. FU 2011. Bertil Helgesson & Ylva Wickberg.
41. Köpinge 21:24 m.fl. Arkeologisk slutundersökning 2011 inom fornlämning Stora Köpinge 100, Stora Köpinge socken, Ystads kommun, Skåne län. Thomas Linderöth.
42. Magnus Stenbock 1. Fornlämning nr 20, Malmö stad, Malmö kommun. FU 2012. Thomas Linderöth.
43. Ändring av minneslund vid Jonstorps kyrkogård, Jonstorps socken, Höganäs kommun. FU 2012. Thomas Linderöth.

44. Altona 21, Lybeck 10 och Innerstaden 1:14, fornlämning nr 20 i Malmö stad, Malmö kommun. FU 2012. Thomas Linderoth.
45. Vä 2:107. Fornlämning 269 & 271, Vä socken, Kristianstads kommun i Skåne län. Särskild undersökning 2010. Bertil Helgesson.
46. Bjäresjö kyrka. Bjäresjö socken, Ystad kommun. Arkeologisk förundersökning 2010. Ing-Marie Nilsson.
47. Kristianstad 4:4 och 4:10. Arkeologisk förundersökning 2012. Ing-Marie Nilsson.
48. Soltofta 8. Arkeologisk utredning 2012, Husie socken, Malmö kommun, Skåne län. Karina Hammarstrand Dehman.
49. Västra Boulevarden, Kristianstad, Skåne. SU 2012. Tony Björk & Lena Nilsson.
50. Kviinge kyrka. Kviinge 47:1, Kviinge socken, fornlämning 16. Arkeologisk förundersökning 2012. Ing-Marie Nilsson.
51. Fastigheten Ceres 1 i Ystad, Ystad stad, Ystads kommun. FU 2012. Lars Jönsson.
52. Innerstaden 1:14 – Lilla Torg, fornlämning 20, Malmö stad, FU 2011. Per Sarnäs.
53. Sankt Jörgen 7, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kommun. FU 2012. Per Sarnäs.
54. Kungsparken, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kommun. FU 2010–2012. Per Sarnäs.
55. Håstads kyrka. Antikvarisk medverkan i samband med tillgänglighetsanpassning 2012. Ing-Marie Nilsson.
56. Svanen 3. Malmö stad, Malmö kommun. FU 2012. Therese Ohlsson.
57. Del av fastigheten Västra Alstad 11:5, Västra Alstad socken, Trelleborgs kommun. AU 2012. Joakim Frejd.
58. Fastigheten Bastionen 7, Kristianstad stad, Kristianstad kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Ing-Marie Nilsson.
59. Frans Suell 14. Malmö stad, Malmö kommun. FU 2012. Therese Ohlsson.
60. Hannas kyrkogård. Hannas socken. Simrishamns kommun. FU 2012. Therese Ohlsson.
61. Nosaby kyrkogård. Nosaby socken, Kristianstads kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Ing-Marie Nilsson.
62. Asmundtorp, Annelöv och Häljarp. Asmundtorps sn, Annelöv sn, Häljarp sn, Landskrona kommun. FU 2002-03. Therese Ohlsson.
63. Västra Hoby kyrka. Västra Hoby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Ing-Marie Nilsson.
64. Påfågeln 13 m.fl., Ängelholms sn, Ängelholms kn. FU 2012. Per Sarnäs
65. Stångby kyrka. Stångby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Ing-Marie Nilsson.
66. Österslövs gamla prästgård. Österslövs socken, Kristianstads kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Ing-Marie Nilsson.
67. Stortorget, Södergatan. Malmö stad, Malmö kommun. FU 2012. Therese Ohlsson.
68. Grönekatan mellan Östra Promenaden och Österportsgatan, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kn. FU 2012. Per Sarnäs.

